

A galóccagomba meséje

phytolegenda

A mikor Krisztusurunk a földön járt, mēnt a níp közé, Szempétērrē még a apastalokká, hirdettük a ēvangēljomot. Ęccēr betértek ēggy ismerős faluba, ahun a Krisztusurunk rokonnyai laktak. De csak kettőt talát otthon, a Mártát még a Márját. Há a Lázár hun van? Kérdi ikēt. Jaj, te Krisztusurunk, nagy a baj, há a Lázár meg talát hānyi. Ęszígyōte magát ēre Krisztusurunk, aszongya, no ippen most, amikor gyüttem, hogy visszaaggyam nēki a tartozásomat? Hogy adom mos meg, ha nincs kinek. Ahogy így gondúkozik magábo Krisztusurunk, kimēgy a házbú, fōtekint a ēgre, kērēsztűníz a Paradicsomkert fájjin, beníz a mēnyország kapuján, beles Atyámteremtōm házábo. Lásso, öntōzi a virágokat a öreg, nem figyēll, mos lehet. Visszamēgy, Márto, Márjo, vigyeték a temetōbe. Odasúkta Szempétērnek, hozzon ēggy ásót, lappátot. Jézusmárjo, még meglásso valaki, rémūdōzōtt a két tesvír. Mēntek, ásó, kapa, nagyharang, mind a sírásók. Bizommondom nēkték, Lázár meg nem hótt. Három napja, hogy ētemettük, má szaga van, rimánkonnak ezek. No, nē légyeték hitetlenyek, aszongya Krisztusurunk, te még Szempétēr ássá, émmaj hānyom a fōdet. Fōtúrōckōttek, nēki lett fogva. Le is ástok akoporsójjig, olyan mīllet vót, alig lehetett látnyi a sōtítű. Kinyissa Krisztusurunk Szempétērrē a koporsót, lássák, hogy űres. No, láss csudát, megkopogtassa ēre Krisztusurunk a koporsó alját, ammég kinyīlik, mind a pinceajtó. Leszōll ēre Krisztusurunk, Lázár tesvír, gyere fō, de nyomba! Ęre Lázár befekűtt a koporsójjábo, olyan jóízűen szundikát, min bōcsōbe a kiseded. No kēj fō Lázár, kēj fō. Akkor kivēzettük a sírbú, Odasúg Krisztusurunk Szempétērnek, osztán ēgy szót sē sēnkinek. Szempétēr még kívāncsi természetű vót, a pinceajtó nyīllásábō leszakasztott ēgy gombát. Ott virágoztak a koporsóba, pedig napfīn sē írte ikēt. Jaj, micsoda szōrnyūsīgēs álmojjim vótak, aszongya Lázár,

lábom, kezem lenyűzták,
szēmēm varjúk kivályták,
fájdalomba fetrengtem,
ēhen, szomjan gyōtrōttem,
gyūnnek a ördōgök,
tűzes kútba tēttek,
onnan is kivēttek,
kerék alá tēttek,
onnan is kivēttek,
kemencēbe tēttek,
onnan is kivēttek,

akkor gyüttek a ördögök,
főnyársótak röktön,
minnyá fébe vágtok,
osztán ledarátok,
kicsontoztak íve,
nem lehettem hâva,
álomba nyugodva.

No, Szempétër, pofás ëggy alak vót, máskülönben nem tutta hirdenyi vóna a ëvangëljomot, má monta vóna, de Krisztusurunk leintette. Në fí, Lázár, aszongya, ámodba te bizony, hogy beleesté itten ebbe a gödörbe, a kénköves sárkánykígyók, varangyos mírëgbékák országábo jártá. A poklok picsájábo! Kijátott Szempétër, mer nem tutta túrtóztetnyi magát. Örüjjé, hogy fölíbresztëttünk, mosmá osztán térjé meg, hogy legközelebb a mënyek országábo kerüjjé. Mongya a Krisztusurunk. Ott asztán úgy foktok ínyi, mind Ádáméva a Paradicsomkerbe. Úgy fogjátok a mannát ënnyi a Atyámteremtóm markábú, mind a galambok. No de në szalaggyá még a kápónábo, elősször megadom a tartozásom, mer én embërfijánok nem tartozhatok, csak Atyámteremtómnek. Így tért meg osztán Lázár, így nem tartozott osztán Krisztusurunk sënki embërfijánok. A kíváncsi Szempétër meg mekszagúta a koporsóvirágot. Leút a temetőpartyán, hogy bevárjo Krisztusurunkot, hogy gyün a Lázáréktú, olyan éhes vót, megsütötte vacsoráro, Krisztusurunk meg nem várhatta. Hát az rövgtön elalutt túle. Krisztusurunk főverte, csak csóvátó a fejit. Jaj, Krisztusurunk, kípzëd, ámodba bejártom a mënyek országát. Ezër évig mëntem, mire mindën ágobogát bejártom. Nemúgyvana, hazucc Szempétër, mert a poklok picsájábo jártá. De amilyen gazembër vagy, még onné is kiloptad vóna magad, oszt ha fő nem verlek, tán még a Atyámteremtóm ablakán is beleshetté vóna! Így is vót! No gyere, mënnünk, mer hirdetnyi kó a ëvangëljomot. Mënni köllött, gyütt a parancs, majd pihenünk a sírba, mongya Krisztusurunk. Így is lëtt, hirdette Szempétër a ëvangëljomot, pofájjo be nem át, no de aszt is kikotyogta, amit nem szabadott vóna, mënt, meséte a Szenlázár meséjjet, mëg a galócafogombá erejjet. Mer aki galócafogombát észik, megláso, hova kerüll a túvilágon. De csalfa ez a koporsóvirág, mer mivan, ha vígű becsukódik a embër mögött a ajtó? ■

A hársfa meséje

phytolegenda

Ëccër esztán, amikor a Krisztusurunk a Szempétërrë a földön járt, hirdettük a ëvangëljomot, elírtek ëccërcsak a Dunáho. No de átmënnyi nem tuttakk, mer nem vót akkor híd. De Szempétër követte Krisztusurunkot, lemëntek a part mënti nádosba. Talákoznak ëccërcsak ëgy hatalamasnagy órjásembërrë. Jaj, megész ez minkët, kijáccso Szempétër, gyün felëjük a órjásembër, most osztán vígünk! No maj nyárson sztëjkët csinállok a hústokbú, ríptyomra töröm a csontotokot, porrázúzlak, mer porbú lëtté, porrá lësző! Kijáttozott az. Szempétër ijettibe főfutott a fáro, már barna vót a gatyájjo, Krisztusurunk mëg oda-

áll a órjásembër elé éccál magábo. No csëndessen hözöngjé, te órjásembër, mer levettetlek a poklok valagábo! Má nyúna felé, csurog a nyálo, táccso a nagy rusnya szájját, mire emarkóná a Krisztusurunkot, lekeny az nëki egy akkorát, hogy mënten segreesett túle. Nèkifog ère bögnyi a mëlák nagy keservessen, mind a pólásbaba. Nem szígyëlléd magad, mér nem vagy te a világ hasznáro, ilyen mamlasz erös embër lítedre ijeszgetéd itt a jónípet! No megdühödik, tãpraugrik ère, én má bizon megészlek, de aszongya nëki Krisztusurunk. Ácsi, te órjásmeílák. Tëgyünk próbatítelt. Mutasd meg, télleg olyan erös vagy-e, min monddod. Ha èbírsz engem, átvíszó a túlpartra, megèhecc. Még a gyávo Szempétært is megèhetéd. Ha nem, fogalmat tészó, hogy segíttenyi fogod a nípet. Főnevetett ère a órjásembër, úgy röhögött, majd è göngörödött, no maj tíged, te sëmmi pöhó, apró porszëm, át nem vislek! Kisújjá is! Főkajpa ère Krisztusurunkot, földobja a válláro, nëkiindúl. No de alig líp be a Dunábo, má olyan nehéz a lábo, hogy húznyi së tuggya. Kítípëtt ère a partrú egy botnak valót, akkora vót, mind a egész fa, hogy segícse magát, de tēhetetlen vót. Gyűnnek rúla öklömnyi verítútkcsëppek, mire a közepire írtek, má mozdúnyi së bírt. Látod, látod, te órjásembër, milyen erös a szeretet kërésztye! Kítör ère abbú a sírásrívás, jaj, jaj, Krisztusurunk, keserves ám a én sorsom. Neem szeret engëm sënki së, amér ilyen nagy mamlasznak nyótem. Anyám is èkergetett hazúrú, mer kinyótem a házot. Felesígët së fokhatok, mer бүdös a szám, бүdös a lábom. Mire nëkëm ez a nagy eró! Èsszegóttëm szógányi a Pilátuselftársho, mer megfogadtam, hogy a legerössebbnek fogok szógányi. De amikor láttom, hogy a Pilátuselftárs fill a Hëródijáskirálytú, észegóttëm ahho. Ammëg a saját lányátú fit, észegóttëm a Szalómé királykisasszonyho. Oszt amikor láttom, hogy ammëg a Kërészttülló Szenjánostú fill, akkor mëntëm ahho, osztán ammëg a ördögttú fit, észegóttëm szógányi a Lucifërkónak. De aztán, hogy látom, hogy a ördög nem áhossa a kërészttét, idegyűttëm a part mënti kërészthë, mer láttom, itt járnok át a búcsúsok a Dunán, mënnek Márjotalba, itt imátkoznak a kërésztt alatt. Min megèttëm ikët, lássó a níp, ki a legerössebb. Jaj, most itt veszék szígyënszemre a Dunábo, könyörűj meg rajtam! Szöpögte a órjásembër, te vagy a legerössebb Krisztusurunk. No, aszongya ammëg, ha észegócc engëm szógányi míg világ a világ, è nem feletkëzék rúlad, Atyámteremtóm házábo még a legnagyobb mamlaszoknak is akad hely, mer angyalválylokbú vannak annak falaji, szërhájjo a örök idók csillagán csüing. No eriggy, gyorsan, tedd magad hasznosá. Vigyè átt engëm a Szempétërrè a túlpartra. Emmá sëmmi munka nëkëm, kapom ezt a két gíbernyúzt, minnyá átt is vannak. Akkor olyan fürge lét, mind a fiveréb. Főrakta ikët a hátáro, kapta a bottyát, átvitte. Ott leszúrta a part mellett, lerakta iktet. Látod, látod, előbb nemcsak engëm cipëté, de a világ búnejinek kërésztyit is. Ezér, mer könnyítëttë nëkëm, megjuztalmazlak. Lëgyé magso, sudár, szípszál, illatos, mind ez a fa. Hát ère láss csudát, ekezd sarnjannyi, burjánzonyi a bot, gyükeret ver a földbe, kivirágzik. Ère a csúnya nagy órjásembërbú szíp szál erös legín sarjatt. Szát a illata mind a levegőbe. Szegóggýé a kërésztt jegye alá, látod, a szeretet a legerössebb, a víték mëg a legsúlyosabb. Èn vagyok a út, igasság, ílet, óttalmazd a gyëngékët, vezesd a megfárottakot, segícse a zarándokokot. Krisztusurunk nyomba meg is kërészttúte itet, lëgyé te mátú a Szenkristóf, atyafíjú szenlílek, ammëny. Így osztán a Szenkristóf ott maratt, ott áll a mái napig, várjo a segíttenyivalót. Azóta allët a útonjárók vídószentye, búcsúsok segedelme, útonjárók remínsíge. Azóta segítti a hársfa is a megfárottakot. Virágjo öröm a szívnek. Hideg kezedlábod főmelegít, gyëngékët táplájjo. Lázro igën jó, télvíz idejin, ha átmëgy a esztendó a túlpartra, èhozza a nyár sugarát. Illattyá hirdeti a megváltás csudájját. ■

Virágnyelv

phytoenigma

A növényeknek szavuk sincs egymásho, mégis örökké beszílik a világ dögajit. Mindégyik mongya a magájét, osz mégis értik egymást. Mindnek megvan a maga nyëve. De ez olyan szavak nélküli nyelv. Olyan mind a Ige, mer mindën ige igën is meg nem is, nagy nem ez a világ pofájjáro, és nagy igën a lélek csöngyire, monta Öregapád. Mer am még beszíte a füvek nyëvit. Hallotta, hogy a csírák nészéznek, ahogy zúg a burjánzás, sustorognak a levelek, inekőnek a hajtások, pumognak a sarjak, dalónak a virágok, de még a gyükerék is a sötít mílbe összesúgnak télvíznek, fagnak idejin. Má, hogy ércsök, Öregapád is mondott, amit mondhatott, amit még nem mondhatott, árú hāgatott. No de ha muszáj vót beszínyi! Dub, duba, dubu, duba, dubovi, ē köllött mondanyi. In nó mi nē pát rizs et fi li et szpi ri tusz szank ti. Sorba ētyszuszra! Mer Öregapád mikor minyistrát, tunnyi köllött, díjákú mēnt még a misézís, csak a vínasszonyok dalóták magyarú a litánijákat még a imáccságokat. Lébus még gyütt a zsidópaptú, a lēf bēt gi mel da lēt, monta. A oskolábo még szlovákú. A péróba még cigányú beszítek, osz ēccēr begyütt egy cigán család a faluba, a Bélussā cigányú beszítek, osz még sē értették egymás nyëvit, hijábo magyaráztok. Mer az olá vót, a Bélus még muzsikuscigán. No a magyarok mindēnkítű rosszabbak. Mer ahun két magyar összekerül, nincs ēggyet értís, hijábo beszínek ēggy nyëvet, kettőt gondúnak! A zsidók persze tuttak mindēn nyelvēn, értettek mindēn nípet. Osz a Lébus mégis magyarú monta a imáccsāgot. Amikor még begyüttek a szlovákok, há azok jobban tuttak magyarú, min mink! Azok olyan szépen beszéltek, hāgasd csak meg a Gēmērkabapkát. Így osztán mindēnki magyarú magyarázott, neve is mongya, hogy ércse egymást. Mámo má csak a magyarok magyaráznok, osz még sē értik egymást. Mámo má a csincsungok is szlovákú beszínek a faluba. Még a törökök! Pedig ha ki nem mēntek vóta, lēhethogy mink is törökű mondanánk a miatyánkot. Nos az is lēhet, hogy törökbű gyütt a magyar ní! Mondod nēki kapu, nos megérti. Kapü, kapü, bólogat. Osz kituggya. Ha má beszínyi kő, mindégygy hugyan, csak a ba van azzā. Dub, duba, dubu, duba, dubu, dubovi, dubom, nohá nem mind ugyan azt jelēnti! No ólíg az hozzá, hogy Öregapád magyarú tanút óvasnyi, szlovákú meg írnyi. Mer a háború alatt kezdēt a oskolábo járnyi, magyarba, osz mire kijárto a ēsō osztályt, má szlováknok köllött lēnnyi. Még akkor nemszabadott vót magyarú beszínyi. Osz mēntek a dēportácijók, a marhava-gonokba még a embērök, hogy meg nē faggyanak, ínekőtík a szlovák himnuszt, magyarú. Iskolábo ínekőtík, még a háború előtt.

Kgye domov múj,
hun van honom, hun a hazám,
hun patak zúg a hegyháton,
csörgedēz a rónaságon.
üde virág a kertbe
mind ēgy földi édenbe,
ez az istenāldotta föld,
cseh föld a hazám.

Mer ugyi, amikor a front begyütt beszüntették magyar oskolát, osz ēggy idejig szünetőt, ott szátok meg a nímētēk, minkēt, vígű lecserētík a taníttókot, hosztak helēttük szlovák taníttókot, levētík a Hortielftársot a kērēsz alú, kirakták a Beneselftársot. Mikor begyüttek a komunisták, akkor még lēt a Gotvaldelftárs. A kērēsz helire még mēnt a Sztáielftárs. De még a Lēninelftársot is odarakták, kísszen vót a Szentháromság! No akkorra Öregalád kijárto a oskolát. Osz ha rosszú dubót, ēdubóta a ucsityēlszúdruh nádpácávó, mer a rígi világbó még nem úgy vót, min most! Mámo a gyerēk veri a taníttót. Hazamēnt,

Öregannya szitta a rencért, hította a szentékét, má mēnt is ki a kert vígibe ēccsēpp útifüvet még pocikfarkot szēnnyi, ajjó a ijesmire. Ősszetörnyi, meggőzőnyi, beborogatnyi. Asztán még ugyi köllött mēnni ípítteni a rencért, Őregapád ējárt Pozsomba fusiznyi, íptkēzísēkre, jól gyütt a útifű, madárfű akkor is, húzódásro, zúzódásro ír! Csak megērti a embēr a másikat, ha meg akarja. Gyütt a darus kurz, esztán daruzott, ípítette a várost. Hogy lēgyēn. Assē mindēggy, hogy zserijav, vagy zsijerav. Őrteni köllött, mer Őrteni köllött hozzá. Há még ēdőt vóna a ípület, osz bedől a rencēr, Őregapád viszik a lágērbe Szibērijábo. No nem baj, addigra má rusziú is tudott! Igaz má írnyi nem tanúta meg, ki tunna má kiigazonnyi a sok kacskaringó között. Hijábo beszíll így vagy úgy a embēr, akkor is csak a magájjet mondja. Bēzzēg a virágok! Azoknak nincs sēmmijük, még szavuk sē, osz mégis hirdeitk a Igēt. Ez a virágok ēvangēljoma. Mer az is csak szavak, szavak, szavak. De benne van a lílek ereje, a Ige kēgyelme. A virágnyelv a ēvangēljom nyelve, mer a ēvangēljomnyelv a virágok nyelve. Monta Őregapád. Dehogy, legyintēt Őreganyád, mer a virágnyelv a szerelēm nyēve. Mer a nótaszó is mongya, rúzsám, rozmaringom, de az nem rúzsá, nem rozmaring, hanem a szív kedvese. Monta Őregapád. Vagy a imáccságbó a Márjácsko megváltó kēgyelme. Monta Őreganyád. ■

A gyükérvágás

phytoenigma

Van olyan fa, amin úgy ütközik ki a vadság, hogy alig terēm, közbe még nyóll, mind a bolond. Hijábo vágjo vissza a embēr gyümőjcsótókNor, nem terēm azon ēccēm sē kisboldogasszonyig, oszt gyün a tél, lehullanak a leveleji, olyan a ágo, mind a bugla. No akkor má más nem segíthet, mind a gyükérvágás. Le kő ásnyi a töve mellett, és levágnyi a gyükerit. De halottak napja előtt nem szabad! Akkor a kikeletig ēccsēpēt megfogódzik, megszelídül, abbahaggya a burjánzást, terēmnyi fog. Így vót ez Őregapáddó is, amikor kitelepítettik. Mer az olyan vót, hogy ēggyik naprú a másikra. Ővesztette a talajt a lábo alú. Őkerút idegēnbe, ott taláto magát a sēnkifőggyin, a sēnkiházábo. Minek jöttetek ide, cigán népség, takarodjatok vissza oda ahonnēt jöttetek, monták. Gyüttünk, gyüttünk, mer mēnni köllött. Sokan vótak, ismerősök, akik megkapták a parancsot, de a otthon itthon maratt. Nos akkor azon a víkonka megmaratt gyükerin ē kő átvízszēje. De időbe telik ám, míg gyükeret ereszt a fa. Mer mindēn a időn múlik. ■ ■ ■

■ **Száz Pál:** 1987-ben született Vágsellyén, jelenleg Pozsonyban él. Kötetei: *Arcadia* (Kalligram, 2011), *Halott föld, halott lányok* (Kalligram, 2013).